

BULETIN INFORMATIV

Cuprins

Consistența sancțiunilor aplicate în cauzele de corupție – cel mai recent studiu CRJM

Moldova rămâne, și în 2021, în topul țărilor cu cele mai multe adresări și condamnări la CtEDO

Parlamentul a adoptat o nouă strategie a sectorului Justiției

În martie 2022 începe evaluarea externă a justiției

Disputa dintre Parlament și Uniunea Avocaților cu privire la garanțiile avocaților

Vladislav CLIMA, președintele Curții de Apel Chișinău, revocat de Președinție și repus în funcție de Judecătoria Chișinău

Parlamentul a modificat modul de selecție și promovare a procurorilor

Pe scurt

Despre CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Suntem independenți și neafiliați politic.

Consistența sancțiunilor aplicate în cauzele de corupție – cel mai recent studiu CRJM

La 27 ianuarie 2022, CRJM a publicat rezultatele cercetării „Judecarea și sancțiunile aplicate în cauzele de corupție – cât de uniformă este practica judecătorească”. Documentul este rezultatul unui efort de cercetare de peste 15 luni și oferă o analiză cantitativă și calitativă a peste 400 de hotărâri pronunțate de Curtea Supremă de Justiție (CSJ) pe parcursul a 48 de luni (ianuarie 2017 – decembrie 2020). Autorii cercetării au examinat consistența sancțiunilor aplicate de judecători, dar și procedura examinării acestor tipuri de cauze în instanțele naționale.

Rezultatele cercetării stabilesc, printre altele, că majoritatea covârșitoare (peste 90%) a dosarelor de corupție care au ajuns pe masa judecătorilor în perioada menționată se referă la subiecți sau fapte de „corupție mică”. Printre cei vizați cel mai des în cauzele de corupție se numără polițiștii, persoanele fizice, aleșii locali, avocații, contabilii și inspectorii vamali. Doar 7% din cauze se referă la subiecți sau cauze de „corupție mare” – cum ar fi judecătorii, procurorii, executorii judecătorești sau funcționarii publici de rang înalt. Autorii cercetării remarcă faptul că ar putea fi și alte categorii de persoane care comit fapte de corupție însă care nu ajung să fie examinate în instanțele de judecată, fiind încheiate acorduri de recunoaștere a vinovăției.

Chiar dacă pedeapsa cu închisoarea este cea mai frecventă sancțiune aplicată de judecători, 8 din 10 persoane condamnate nu au petrecut nicio zi în penitenciar. Doar 18% din condamnați au petrecut în medie 2,3 ani în detenție după ce au comis acte de corupție. În același timp, 2 din 10 persoane găsite vinovate au luat doar amenzi. Este discutabil în ce măsură sancțiunile „mici” se datorează cadrului legal deficient sau aplicării acestuia în practică. Pe de altă parte, judecarea cauzelor de corupție mică nici nu putea genera sancțiuni disproporționate de mari.

Justiție în cauzele de corupție s-a făcut într-un termen mediu de 3,5 ani – cea mai rapidă cauză fiind judecată în 138 de zile, iar cel mai lung proces judiciar într-o cauză de corupție a durat peste 12 ani. Fiecare a doua cauză analizată, înainte de a deveni irevocabilă, a fost cel puțin o dată la rejudecare, iar 12% dintre toate cauzele analizate

Durata medie de examinare a unei cauze de corupție este de 3,5 ani. 8 din 10 persoane condamnate pentru corupție nu au petrecut nicio zi în penitenciar.

au fost la rejudicare de mai multe ori. Deși durata medie a procesului de judecată poate fi considerată acceptabilă, există preocupări serioase în cazul în care faptele de corupție săvârșite sunt sancționate prea târziu, iar făptuitorii nu mai ajung să-și ispășească pedepsele din cauza expirării termenului de prescripție sau din alte motive, inclusiv decesul persoanei.

Rezultatele cercetării scot în evidență prezența unei practici neuniforme la nivelul curților de apel și al judecătorilor, odată ce un număr impunător de sentințe ale primei instanțe sunt casate (55%), iar în 48% dintre cazuri soluțiile judecătorilor curții de apel sunt diferite. O altă constatare îngrijorătoare ține și de rata achitării în cauzele de corupție. Aceasta a fost de cel puțin patru ori mai mare decât în cauzele penale obișnuite.

Studiul vine cu o serie de recomandări, cea mai importantă fiind alocarea resurselor suficiente pentru lupta cu corupția mare, specializarea și limitarea competențelor Procuraturii Anticorupție la investigarea cauzelor mari de corupție. În același timp, ținând cont de rata mare a dosarelor casate, sunt necesare în continuare generalizări ale practicii judiciare la nivelul judecătorilor și curților de apel efectuate de CSJ. Deși constată mai multe devieri în partea ce ține de consistența sancțiunilor aplicate pentru fapte de corupție, studiul NU recomandă înăsprirea sancțiunilor pentru fapte de corupție, or este discutabil în ce măsură lipsa unor sancțiuni disuasive se datorează cadrului legal deficient, sau aplicării acestui cadru legal în practică. Pe de altă parte, modificarea prea frecventă a cadrului legal poate accentua o practică neuniformă de aplicare.

Autorii recomandă, totuși, modificarea legislației în partea ce ține de posibilitatea extinderii termenului de atragere la răspundere penală sau suspendare a termenului de prescripție în cazul infracțiunilor de corupție odată cu transmiterea dosarului în judecată, precum și excluderea posibilității de remitere repetată a cauzelor de corupție la rejudicare.

Constatățile și recomandările studiului pot fi accesate pe [site-ul CRJM](#).

Moldova rămâne, și în 2021, în topul țărilor cu cele mai multe adresări și condamnări la CtEDO

La 26 ianuarie 2021, CRJM a lansat [nota analitică](#) privind Republica Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) în anul 2021. Analiza CRJM a fost efectuată în baza [Raportului de activitate al CtEDO](#) pentru anul respectiv și a [jurisprudenței CtEDO](#) în cauzele moldovenești.

În anul 2021, CtEDO a primit 630 de cereri îndreptate împotriva Republicii Moldova. Acest număr este aproape egal cu cererile depuse în anul 2019 (an de până la pandemie). Raportat la populația țării, numărul cererilor este foarte mare. În 2021, moldovenii s-au adresat la CtEDO de 3 ori mai des decât media europeană.

În 2021, moldovenii s-au adresat la CtEDO de 3 ori mai des decât media europeană. Cel mai des Moldova a fost condamnată de CtEDO pentru felul în care judecătorii au aplicat legea.

Până la 31 decembrie 2021, CtEDO a pronunțat 541 de hotărâri în cauzele moldovenești, dintre care 68 în anul 2021. La acest capitol, Moldova s-a plasat pe locul 5 din cele 47 de țări membre ale Consiliului European. În hotărârile pronunțate, CtEDO a constatat 69 de violări ale Convenției Europene pentru Drepturile Omului, majoritatea cărora se referă la activitatea judecătorilor.

Din 1997 până la 31 decembrie 2021, cele mai frecvente tipuri de violări constatate de CtEDO sunt neexecutarea hotărârilor judecătorești, maltratarea, anchetarea inadecvată a maltratărilor, detenția în condiții proaste, detenția arbitrară și casarea neregulamentară a hotărârilor judecătorești.

La 31 decembrie 2021, 1.038 de cereri moldovenești așteptau să fie examinate și peste 92% dintre acestea au șanse mari de succes. Acest număr este aproape egal cu numărul total de cereri în baza cărora țara noastră a fost condamnată în cei 24 de ani de când persoanele se pot plânge la CtEDO împotriva Moldovei.

În baza tuturor hotărârilor și deciziilor pronunțate până la 31 decembrie 2021, Republica Moldova a fost obligată să plătească 21.903.749 EUR dintre care 2.639.956 EUR doar în 2021.

Începând cu 1 februarie 2022, termenul de sesizare a CtEDO se reduce de la 6 la 4 luni. CRJM a explicat printr-un video informativ că termenul de 4 luni se va aplica doar în raport cu cererile în care epuizarea căilor de recurs interne s-a finalizat la 1 februarie 2022 sau mai târziu. Pentru celelalte cereri, termenul rămâne de 6 luni.

Parlamentul a adoptat o nouă strategie a sectorului Justiției

La 6 decembrie 2021, cu votul a 55 deputați ai Partidului Acțiune și Solidaritate, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat [Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției](#) pentru anii 2022–2025 (Strategia). Acest lucru se întâmplă după ce, la 17 februarie 2021, Președinta Maia SANDU a întors Strategia către Parlament pentru reexaminare (detalii în [Buletinul CRJM nr. 30](#)).

Strategia este un document ambițios care conține trei direcții strategice: independența, responsabilitatea și integritatea actorilor din sectorul justiției; accesul la justiție și calitatea actului de justiție; administrarea eficientă și modernă a sectorului justiției. Printre cele mai importante acțiuni se numără implementarea modificărilor constituționale privind consolidarea independenței judecătorilor și a mandatului Consiliului Superior al Magistraturii, revizuirea rolului Curții Supreme de Justiție, sporirea independenței sistemului Procuraturii și fortificarea capacităților Consiliului Superior al Procurorilor sau îmbunătățirea mecanismului de răspundere disciplinară a judecătorilor și a procurorilor etc.

Noua strategie este un document ambițios menit să consolideze independența, responsabilitatea și integritatea actorilor din sectorul justiției.

În partea ce ține de consolidarea integrității sectorului justiției se propune limitarea competențelor Procuraturii Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție de nivel înalt și restructurarea Centrului Național Anticorupție, asigurarea verificării efective a declarațiilor de avere și interese a judecătorilor și procurorilor de către Autoritatea Națională de Integritate, modificarea Constituției pentru a permite confiscarea averii pe care angajații statului nu o pot justifica etc.

Totuși cea mai importantă reformă ține de elaborarea și implementarea unui mecanism eficient de evaluare externă a judecătorilor și a procurorilor (detalii în [Buletinul CRJM nr. 39](#)).

Sursele financiare necesare pentru implementarea Strategiei vor fi acoperite din bugetul de stat, mijloacele financiare ale organizațiilor internaționale și suportul oferit de partenerii de dezvoltare. Implementarea Strategiei va fi evaluată semestrial de un grup de lucru constituit prin ordinul ministrului justiției, format din reprezentanți ai instituțiilor implementatoare și ai societății civile.

În martie 2022 începe evaluarea externă a justiției

Cea mai discutată reformă din domeniul justiției anunțată de autorități este evaluarea externă, adică verificarea integrității judecătorilor și procurorilor de către un organ compus din experți naționali și străini care nu sunt parte a justiției din Moldova. Prima etapă a acestei reforme este evaluarea candidaților în Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) și în Consiliul Superior al Procurorilor (CSP). Mandatul componentei actuale a celor două consilii a expirat încă din toamna anului 2021, iar alegerile anunțate pentru noiembrie-decembrie 2021 au fost amânate, invocându-se imposibilitatea organizării alegerilor din cauza pandemiei. Potrivit autorităților, după evaluarea candidaților în CSM și CSP, va urma evaluarea integrității tuturor judecătorilor și procurorilor din țară. Estimativ, ultima va începe în toamna anului 2022 și va dura câțiva ani.

La 2 decembrie 2021, Ministerul Justiției a publicat [proiectul de lege](#) privind evaluarea candidaților în CSM și CSP. La 13 decembrie 2021, [Comisia de la Veneția a publicat opinia sa](#) cu privire la acest proiect, care include mai multe propuneri de îmbunătățire a acestuia (detalii în [Buletinul CRJM nr. 40](#)). Ministerul Justiției a ajustat proiectul, acceptând doar unele recomandări ale Comisiei de la Veneția. La 19 ianuarie 2022, [proiectul a fost aprobat de către Guvern](#), care a solicitat Parlamentului examinarea lui în regim de urgență. La ședința extraordinară a Parlamentului din 21 ianuarie 2022, proiectul a fost adoptat în prima lectură. Proiectul [a fost programat](#) să fie adoptat de Parlament în lectură finală pe 3 februarie 2022, însă votarea a fost amânată cu o săptămână, aparent, pentru a continua discuțiile politice în vederea asigurării unei susțineri politice largi pentru proiect. Acesta a fost adoptat în lectură finală pe 10 februarie 2022 prin votul a 63 deputați ai PAS, opoziția părăsind sala Parlamentului pe motiv

că proiectul nu a fost discutat în comun și nu ia în calcul toate recomandările Comisiei de la Veneția .

În proiectul de lege se menționează că toți candidații în CSM și CSP, atât judecătorii, procurorii, cât și cei din societatea civilă, vor fi supuși evaluării externe. Evaluarea va fi realizată de o comisie creată din șase membri, trei membri propuși de partenerii de dezvoltare și alți trei propuși de fracțiunile parlamentare – doi de fracțiunea majoritară și unul de opoziție. Componenta comisiei urmează a fi aprobată cu votul a 3/5 din deputați. Ea va fi asistată de un secretariat plătit de partenerii de dezvoltare și care se supune doar comisiei de evaluare.

Comisia de evaluare va verifica dacă persoana care candidează a avut un comportament compatibil cu etica profesională, dacă a adoptat acte arbitrare, dacă a admis conflicte de interese, dacă și-a declarat în mod corespunzător averea și dacă aceasta corespunde veniturilor sale. Evaluarea fiecărui candidat va dura circa două luni. La începutul evaluării, candidatul va întocmi câteva declarații cu privire la rudele sale, averea și cheltuielile din ultimii cinci ani. Comisia va verifica aceste și alte date, având acces direct la bazele de date publice, având posibilitatea de acumula singură informații de la orice persoană, inclusiv să solicite explicații suplimentare de la candidat. Îi revine candidatului să explice Comisiei orice aspecte privind evaluarea, iar eșuarea de a da explicații convingătoare va duce la nepromovarea evaluării. Comisia de evaluare nu este legată de constatările altor organe, putând decide, de exemplu, că au fost comise abateri de la etica profesională chiar dacă, anterior, organele disciplinare au decis altceva.

Candidații vor fi audiați în ședință publică, însă, pentru protecția ordinii publice, a moralității sau a vieții private, comisia poate decide ca anumite părți ale audierii să fie efectuate în ședință închisă. Comisia va decide prin hotărâre motivată adoptată cu votul majorității membrilor dacă un candidat a promovat sau nu evaluarea. Aceasta va fi publicată pe internet doar dacă candidatul nu va obiecta împotriva publicării.

În caz de nepromovare a evaluării, persoana nu va putea candida, dar va avea dreptul să conteste decizia de evaluare la un complet special din trei judecători ai Curții Supreme de Justiție. Dacă admite contestația, completul va anula decizia și va dispune o nouă evaluare de către comisia de evaluare. Contestarea nu va suspenda alegerile.

Legea stabilește și noi termene limită pentru depunerea dosarelor de către alți doritori. Judecătorii și procurorii pot depune dosarele până la 1 martie 2022. Candidații judecători și procurori care au depus deja dosarele se pot retrage din cursă până pe 8 martie 2022. Potrivit Ministerului Justiției, evaluarea candidaților judecători și procurori [va avea loc](#) până în aprilie 2022. De asemenea, Parlamentul va anunța concurs pentru reprezentanții societății civile care vor să devină membri ai CSM. Lista acestora va fi transmisă comisiei de evaluare până pe 6 aprilie 2022. Noile CSM și CSP ar trebui să devină funcționale în iunie 2022.

Până în noiembrie 2021, pentru cele șase funcții de membri ai CSM din

Până la 1 martie 2022, judecătorii și procurorii pot depune dosarele pentru alegerile în CSM și CSP

rândul judecătorilor s-au înscris **24 de judecători**, iar pentru cele cinci funcții de membru al CSP din rândul procurorilor – **14 procurori**. Cel mai probabil că aceste liste vor suferi modificări. Unii candidați s-ar putea retrage, iar alți judecători și procurori ar putea să se înscrie în cursă. Pe lângă aceștia, Parlamentul urmează să selecteze șase reprezentanți ai societății civile în CSM.

Legea mai prevede că, de rând cu membrii CSM și CSP, vor fi evaluați și candidații pentru colegiile de selecție, evaluare și disciplină a judecătorilor și procurorilor. Legea, totuși, nu menționează când vor fi evaluați aceștia și dacă alegerea acestora va avea loc odată cu alegerea membrilor CSM și CSP. Legea doar stipulează că persoanele care candidează pentru CSP și CSM vor fi evaluate în mod prioritar. Ministerul Justiției preconizează că vor fi evaluați în total circa 50-60 de candidați.

Disputa dintre Parlament și Uniunea Avocaților cu privire la garanțiile avocaților

La 21 ianuarie 2022, Parlamentul a votat în lectură finală un **proiect de modificare** a Legii cu privire la avocatură. Proiectul se referă în principal la introducerea a două condiții suplimentare de accesare în profesia de avocat pentru persoanele anterior scutite de efectuarea stagiului profesional în avocatură. „Beneficiarii” noilor modificări, foștii procurori și judecători cu un stagiul de cel puțin zece ani, care anterior beneficiau de o încadrare quasi-automată în profesia de avocat, vor putea accede în rândurile avocaților doar după ce (1) vor susține un examen de calificare în fața Comisiei de Licențiere în profesia de avocat, precum și doar după ce (2) vor urma cursuri obligatorii, în volum de cel puțin 20 ore, privind deontologia profesională, administrarea profesiei și alte domenii stabilite în Statutul profesiei de avocat.

După ce a fost înregistrat în Parlament, proiectul a fost **suplimentat cu o nouă modificare**, sugerată de către deputata și președinta Comisiei Juridice numiri și imunități, Olesea STAMATE. Amendamentul care ulterior a ajuns să poarte numele autoarei, a propus excluderea alin. (2) din art. 52 din Legea avocaturii (**alineat introdus cu șase luni mai devreme**) prin care avocații beneficiază de imunitate în exercitarea profesiei – imposibilitatea de a fi reținuți, supuși aducerii silite, arestați sau percheziționați fără acordul prealabil al Consiliului Uniunii Avocaților, cu excepția infracțiunii flagrante.

Intenția de a exclude garanția recent adoptată, care potrivit notei de argumentare, „*este excesivă cu scopul și statutul profesiei*”, a generat o serie de reacții din rândul breslei de avocați. La scurt timp după ce au aflat despre inițiativa amendamentului „Stamate”, avocații **au cerut retragerea** acestuia, invocând, printre altele, limitarea independenței avocaților. În perioada 18 – 19 ianuarie 2022, avocații **au declarat grevă** japoneză – purtarea unei banderole albe de către avocați, cu menținerea activității. Peste câteva zile, Consiliul Uniunii Avocaților a anunțat greva generală – sistarea participării avocaților

Parlamentul și Uniunea Avocaților au ajuns la compromis – avocații vor putea fi reținuți fără acordul prealabil al Consiliului Uniunii Avocaților doar în cazul infracțiunilor flagrante sau de corupție.

În procesele judiciare, inclusiv de la acordarea asistenței juridice garantate de stat. La 21 ianuarie 2022 avocații **au organizat** un protest în fața Parlamentului, solicitând aceleași revendicări – menținerea garanțiilor.

După mai multe **runde de discuții**, autoarea amendamentului a acceptat o versiune de compromis. Avocații și-au menținut garanția profesională de exercitare a profesiei prin care avocații nu vor putea fi reținuți fără acordul prealabil al Consiliului Uniunii Avocaților, cu excepția cazului în care este suspectat de săvârșirea unei infracțiuni de corupție sau a unei infracțiuni flagrante. Totodată, la efectuarea percheziției la sediul profesional al avocatului în alte cazuri decât infracțiunile flagrante, avocatul va fi în drept să solicite prezența decanului baroului sau a unui avocat desemnat de acesta.

Deși au trecut practic neobservate din cauza conflictului avocaților cu autoarea amendamentului suplimentar, modificările inițiale care au introdus condițiile suplimentare de accesare în profesia de avocat, și-au produs deja efectul. La 25 ianuarie 2022, noile modificări au împiedicat **69 de foști procurori și judecători**, care așteptau să obțină licența fără examenul de calificare, să devină avocați. Unii dintre acești candidați au părăsit rândurile judecătorilor și procurorilor neașteptat, după ce anterior au judecat sau gestionat dosare de rezonanță, inclusiv dosarul „Furtul Miliardului” sau dosarul de condamnare a fostului prim-ministru Vlad FILAT.

Vladislav CLIMA, președintele Curții de Apel Chișinău, revocat de Președinție și repus în funcție de Judecătoria Chișinău

La 28 mai 2021, președinta Maia SANDU a **revocat** numirea judecătorului Vladislav CLIMA în funcția de președinte a Curții de Apel Chișinău. Judecătorul Clima fusese numit în această funcție la 2 septembrie 2020, pentru un mandat de patru ani, de către fostul președinte Igor DODON, **la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM)**. Președinția a invocat circumstanțe noi care i-au devenit cunoscute referitor la concursul organizat de CSM, fiind vorba despre existența unor potențiale conflicte de interese nedeclarate ale două membre CSM. Membra CSM Elena BELEI avea calitatea de conducător științific al doctorandului Vladislav CLIMA. În plus, Clima avea calitatea de judecător în cauza administrativă privind contestarea hotărârii CSM prin care a fost eliberat acordul de atragere la răspundere penală a ex-judecătorului Mihail CIUGUREANU, tatăl membrei CSM Carolina CIUGUREANU-MIHAILUȚĂ. Președinția a mai adăugat că CSM nu a elucidat toate condițiile ce țineau de asigurarea criteriilor de integritate și reputație ireproșabilă a judecătorului Clima.

Președinția a restituit CSM-ului hotărârea din 28 iulie 2020 privind organizarea concursului pentru suplinirea funcției de președinte al Curții de Apel Chișinău. CSM urma să revadă acea hotărâre și să decidă dacă menține candidatura

CSM a evitat să re-examineze candidatura judecătorului Vladislav CLIMA pentru funcția de președinte a Curții de Apel Chișinău

judecătorului Clima sau organizează alt concurs. Între timp, judecătorul Clima a contestat decretul Președinției în instanța de judecată. CSM a lăsat decretul Președinției fără vreo examinare.

La 31 decembrie 2021, judecătorul Alexei PANIȘ de la Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani a **anulat** decretul Președinției Sandu de revocare a numirii judecătorului Clima în funcția de președinte a Curții de Apel Chișinău. Judecătorul Paniș a indicat că membra CSM Elena BELEI a devenit conducătoare științifică a lui Clima la 24 septembrie 2020, după adoptarea hotărârii CSM din 28 iulie 2020. În privința membrei CSM Carolina CIUGUREANU-MIHAILUȚĂ, judecătorul Paniș a argumentat că aceasta nu era obligată să se abțină de la examinarea cauzei, potrivit prevederilor Codului Administrativ. Instanța de judecată a indicat că autoritatea competentă să determine dacă a existat sau nu conflict de interese în acest caz este Autoritatea Națională de Integritate (ANI). Judecătorul Paniș a indicat că-l consideră pe judecătorul Clima repus în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău.

Revocarea numirii judecătorilor în funcții administrative de președinte sau vicepreședinte de instanță de judecată nu este reglementată în legislația națională. Totuși, instanța de judecată a examinat destul de formal substanța problemelor ridicate în decretul prezidențial de suspiciune de conflict de interese. În același timp, CSM a evitat să-și revizuiască hotărârea și să decidă dacă susține în continuare candidatura lui Clima sau nu. Problema ridicată de Președinție este una de interes public și nu a fost soluționată nici de instanța de judecată, nici de CSM, care putea re-examina acest subiect.

Judecătorul Clima a făcut parte din completul de judecată care a decis la 21 iunie 2018 anularea rezultatelor alegerilor locale noi din mun. Chișinău, care a stârnit critici dure atât pe plan intern, cât și din partea comunității internaționale. Mai mult, la adoptarea hotărârii CSM din 28 iulie 2020, trei membri CSM au avut o **opinie separată**, invocând anume participarea lui Clima în adoptarea acestei hotărâri. Deși nu este procedural prevăzut de legislație, decretul de revocare al Președinției a fost o ocazie acordată CSM-ului de a-și repara propriile erori, îndeosebi în contextul unei neîncrederi mari în justiție, ocazie care a fost însă ratată.

La 10 ianuarie 2022, Clima **s-a întors** la funcția sa de șef al Curții de Apel Chișinău după ce a fost repus în funcție de Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani. În ianuarie 2022, Serviciul de Informații și Securitate (SIS) a **informat** Centrul Național Anticorupție (CNA), Procuratura Generală și președintele interimar al CSM despre un presupus conflict de interese între judecătorul Clima și judecătorul Paniș de la Judecătoria Chișinău sediul Râșcani. Potrivit SIS, tații acestor doi judecători au avut calitatea de fondatori la două întreprinderi. SIS a mai invocat că judecătorul Paniș a dispus repunerea lui Clima în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău cu caracter executoriu, deși în cererea de chemare în judecată, Clima a cerut doar anularea decretului, nu și repunerea sa în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău. Judecătorul Paniș a **catalogat** această sesizare ca o intimidare

și a notat că va sesiza ANI.

Parlamentul a modificat modul de selecție și promovare a procurorilor

La 21 ianuarie 2022, Parlamentul a adoptat în lectura a doua [proiectul de lege](#) privind modificarea [Legii cu privire la Procuratură](#), cu [votul](#) a 55 de deputați ai PAS. [Amendamentele](#) au intrat în vigoare la 28 ianuarie 2022 (Legea nr. 11 din 21 ianuarie 2022) și se referă la procedura de accedere în funcția de Procuror General sau procuror-șef al procuraturilor specializate, precum și alte aspecte ce țin de selecția și cariera procurorilor. Inițial, prin proiectul de lege au mai fost propuse modificări cu privire la interimatul funcției de Procuror General, însă acestea au fost excluse ulterior printr-un [amendament al președintei Comisiei Juridice](#), în urma consultărilor cu Comisia de la Veneția.

La funcția de Procuror General sau de șef al procuraturilor specializate vor putea candida persoane care au o experiență profesională de cel puțin 10 ani în domeniul dreptului, acumulată atât în țară, cât și peste hotare, inclusiv în organizații internaționale, dintre care cel puțin cinci ani (pentru funcția de Procuror General) și patru ani (pentru funcția de procuror-șef al procuraturilor specializate) în calitate de procuror, judecător, avocat sau ofițer de urmărire penală. Pentru funcția de procuror-șef al procuraturilor specializate, în privința candidaților nu trebuie să existe suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, a actelor conexe acestora sau a faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr.82/2017.

Procedura de numire a procurorului-șef în cadrul procuraturilor specializate mai prevede instituirea de către Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) a unei comisii speciale pentru preselecția candidaților. Această Comisie va fi constituită din cinci membri – unul desemnat de Ministerul Justiției, unul de Președintele țării și trei membri desemnați de către CSP.

Calitatea de membru al comisiei speciale poate fi deținută de persoane care dispun de calificare în domeniul dreptului și/sau al managementului public, au experiență de cel puțin 10 ani în domeniul de activitate profesională în țară sau peste hotare și se bucură de o reputație ireproșabilă. În activitatea sa, comisia va fi asistată de un psiholog cu drept de a formula concluzii scrise. Potrivit procedurii, Comisia specială va verifica integritatea și capacitățile manageriale ale candidaților și va transmite lista integrală a candidaților, cu punctajul și rezultatele evaluării către CSP.

Totuși, CSP este în drept să-și facă propria evaluare a dosarelor și să selecteze orice candidat admis la concurs, chiar dacă nu este învingătorul concursului desemnat de către Comisia specială.

În termen de 10 zile de la recepționarea propunerii CSP, Procurorul General poate respinge candidatura propusă de CSP pentru funcția de procuror-șef al procuraturii specializate în cazul depistării unor probe incontestabile de

La funcția de Procuror General și procuror-șef al procuraturilor specializate vor putea accede și persoanele cu experiența acumulată peste hotare, inclusiv în organizații internaționale.

Punctajul oferit de Colegiul pentru selecția și cariera procurorilor nu mai este determinant la numirea în funcție și promovarea procurorilor.

incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare de către candidat a legislației sau de încălcare a procedurilor legale de selecție a acestuia. În cazul respingerii candidaturii propuse de CSP, se restituie comisiei speciale dosarul candidatului, însoțit de motivarea Procurorului General. Comisia specială poate respinge în totalitate sau parțial obiecțiile, poate modifica, revoca hotărârea și adopta o nouă hotărâre sau poate relua procedura de preselecție. În cazul propunerii repetate a aceluiași candidat, Procurorul General emite, în termen de 5 zile lucrătoare, ordinul privind numirea candidatului în funcția de procuror-șef al procuraturii specializate.

Procurorul care dorește să fie promovat în funcție sau să fie transferat într-o altă procuratură trebuie să fie înscris în Registrul candidaților pentru suplinirea funcțiilor vacante și supus evaluării performanțelor cel puțin doi ani înainte (anterior era patru ani) de depunerea cererii de înscriere în Registru. Transferul în funcția de procuror, în cazul funcțiilor de același nivel sau de nivel inferior, vor fi ocupate doar prin concurs, în baza unui regulament stabilit de CSP. În acest fel va fi asigurată transparența și obiectivitatea procesului de numire în funcție și se va exclude posibilitatea desemnării în condiții incerte, neclare și netransparente a procurorilor.

[Legea nr. 11 din 21 ianuarie 2022](#) a schimbat abordarea față de selecția și cariera procurorilor fără o analiză și justificare temeinică, decât intenția anunțată de a „fortifica” rolul CSP în procesul de numire în funcție a procurorilor. În art. 24, alin. (5) și (6) din Legea cu privire la procuratură, [versiunea de până la 21 ianuarie 2022](#), era prevăzut dreptul candidaților de a-și alege funcțiile scoase la concurs în ordinea descrescătoare a punctajului obținut la Colegiul pentru selecția și cariera procurorilor, iar în cazul punctajului egal, primul își alegea funcția candidat care a obținut rezultate mai bune la Institutul Național al Justiției sau la evaluarea performanțelor.

Astfel, CSP era ținut de punctajul oferit de Colegiul pentru selecția și cariera procurorilor atunci când propunea Procurorului General numirea sau promovarea în funcție a unui procuror. CSP putea refuza să facă propunerea de numire în funcție a unui candidat dacă constata că candidatul este incompatibil cu funcția de procuror.

Prin amendamentele din ianuarie 2022, CSP nu va mai fi ținut de punctajul oferit de Colegiul pentru selecția și cariera procurorilor, ci va putea propune numirea candidaților în baza propriei evaluări. Această modificare ridică mari semne de întrebare cu privire la scopul și impactul pe care îl va avea. Procesul de selecție și numire în funcție a procurorilor se va complica, adăugându-se o nouă etapă – evaluarea tuturor candidaților de către CSP. Practic se vor dubla competențele de selecție între Colegiu și CSP.

În cazul în care propunerile CSP vor fi semnificativ diferite decât cele ale Colegiului pentru selecția și cariera procurorilor se va pune la îndoială necesitatea activității Colegiului. Cel puțin până acum, nu au fost constatate deficiențe semnificative în procesul de evaluare de către Colegiul pentru selecția și cariera procurorilor și nu este clar de ce a fost necesară această

schimbare. Pe de altă parte, un sistem similar celui introdus în ianuarie 2022 pentru procuratură este aplicat de către Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) pentru numirea și promovarea judecătorilor. Evaluarea candidaților de către CSM a fost până acum [cea mai netransparentă și confuză etapă a procesului de numire și promovare a judecătorilor](#).

Pe scurt:

La 3 ianuarie 2022, Ina FRUNZA-BARGAN, procurora desemnată de Consiliul Superior al Procurorilor (CSP), pentru examinarea acțiunilor pretins ilegale ale Procurorului General interimar, Dumitru ROBU, manifestate prin imagini video difuzate în unele surse mass-media în care acesta primește o sumă de bani, a dispus [refuzul](#) în pornirea urmăririi penale pe acest caz. Procurora și-a motivat decizia prin faptul că probele administrate nu au confirmat săvârșirea unor infracțiuni de corupție sau conexe celor de corupție. Reamintim că la data de 18 noiembrie 2021, imediat după apariția secvenței video în mass-media, Procurorul General interimar, Dumitru ROBU a venit cu o [reacție](#) prin care a explicat opiniei publice, originea acelor bani și motivele care stau la baza apariției aceluși video.

Fosta deputată a Platformei DA, Inga GRIGORIU, a contestat la Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) [refuzul din 29 decembrie 2021](#) al procurorului Andrei BALAN, de a porni o urmărire penală pe numele procurorului general suspendat, Alexandr Stoianoglo, în dosarul privind expulzarea profesorilor turci. Refuzul de pornire a urmăririi penale a fost motivat prin faptul că probele administrate nu confirmă faptul săvârșirii infracțiunilor prevăzute de art.303, art. 327 și art. 328 din Codul penal. CSP a examinat contestarea și a dispus remiterea acesteia la Procuratura Anticorupție.

La 26 ianuarie 2022, consilierul juridic CRJM, Ilie CHIRTOACĂ, [a fost selectat](#) în componența Consiliului de Integritate (CI) al Autorității Naționale de integritate (ANI) din partea societății civile. Conform [noilor modificări cu privire la ANI](#), Consiliul de Integritate este constituit din nouă membri, dintre care câte un reprezentant desemnat de Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Congresul Autorităților Locale din Moldova și trei reprezentanți ai societății civile, selectați de către Ministerul Justiției prin concurs.

Consiliul de Integritate a devenit nefuncțional în octombrie 2021, după ce au expirat mandatele mai multor membri. După ce a devenit nefuncțional, doar Guvernul [a reușit să numească](#) un nou membru din partea instituției – Alexandru COICA [a fost delegat](#) în funcția de membru al CI la ședința Guvernului din 26 ianuarie 2022. Pentru a deveni funcțional, la ședințele Consiliului trebuie participe cel puțin cinci membri. La această etapă, Parlamentul Republicii Moldova, Congresul Autorităților Locale din Moldova, Președintele Republicii Moldova, dar și Ministerul Justiției trebuie să desemneze câte un candidat fiecare.

La 27 ianuarie 2022, Procuratura Anticorupție a **anunțat** efectuarea a nouă percheziții în cadrul unei cauze penale, în care este vizată președinta Autorității Naționale de Integritate (ANI), Rodica ANTOCI, dar și o angajată din cadrul ANI. Potrivit comunicatului, președinta ANTOCI ar fi prejudiciat instituția pe care o conduce cu peste 120.000 MDL după ce a ordonat efectuarea unor lucrări și servicii care nu erau necesare sau nu erau prevăzute în contractele încheiate cu agenții economici. Cauza este pendinte. Președinta Antoci a **negat acuzațiile aduse** și își continuă atribuțiile de serviciu.

La 3 februarie 2022, Ceslav PANICO a fost numit în funcția de Avocat al Poporului, pentru un mandat de șapte ani. Un **proiect de hotărâre** în acest sens a fost aprobat **cu votul a 56 de deputați**. La concursul pentru **selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului** au participat, în total, șapte persoane. Aceștia au fost Violeta GAȘIȚOI, Teodor CÂRNAȚ, Ilie ROTARU, Emanoil PLOȘNIȚA, Ceslav PANICO, Alexandru ZUBCO și Evghenii GOLOȘCEAPOV. În urma probei interviului, Comisia parlamentară de concurs a înaintat Plenului Parlamentului doi candidați, Ceslav PANICO și Alexandru ZUBCO, care au acumulat cel mai mare punctaj.

I Echipa CRJM

Vladislav GRIBINCEA
Președinte

Victoria MEREUȚĂ
Consilieră juridică

Nadejda HRIPTIEVSCHI
Directoare de program

Aurelia CELAC
Manager financiar și contabil

Sorina MACRINICI
Directoare de program

Olga CORTAC
Directoare a Serviciului Administrativ

Oxana BRIGHIDIN
Consilieră juridică

Alina FRIMU
Asistentă a Serviciului Administrativ

Ilie CHIRTOACĂ
Consilier juridic

Dumitru JOMIR
Coordonator de Comunicare

Daniel GOINIC
Consilier juridic

Daniel STANCIU
Specialist în Comunicare

Acest buletin informativ a fost elaborat cu sprijinul financiar oferit de Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii. Opiniile, constatările și concluziile formulate în document aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01

+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

